

Utrecht, 20 oktober 2021

Betreft: Reactie NIP, NVGzP en NVP in consultatiefase advies APV

Geachte mevrouw Dekker,

Graag maken het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP), de Nederlandse Vereniging voor Gezondheidszorgpsychologie en haar specialismen (NVGzP) en de Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie (NVP) gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de hoofdnotitie “Samen navigeren naar adaptieve psychologische vervolgopleidingen: Voor een leven lang bekwaam” en de achterliggende stukken van het programma APV. Wij hebben met veel interesse en waardering kennis genomen van alle adviezen. Dankzij de betrokken partijen zijn er grote stappen gezet richting meer adaptieve psychologische vervolgopleidingen, noodzakelijk om tegemoet te komen aan uitdagingen in het huidige, brede zorgveld. Ook wij hebben veel tijd en energie gestoken in de totstandkoming van deze adviezen. In deze brief stellen wij verbeterpunten voor op zowel procesmatig als inhoudelijk vlak. Daarbij gaan we specifiek in op de adviezen met betrekking tot aansluiting master-GZ, EVC, de competentieprofielen, leertherapie en supervisie.

Reactie specifiek onderdeel Taskforce aansluiting Master-GZ

Wij staan achter het streven naar een directe aansluiting tussen de masteropleiding psychologie en de beroepsopleiding tot GZ-psycholoog. We zijn positief over de logistieke aansluiting op korte termijn en zien zeker perspectief voor het geïntegreerde model. Wij denken dat de directe aansluiting een bijdrage levert aan het gezamenlijk streven deskundige en bekwame psychologen op te leiden voor het brede zorg- en jeugdveld, zoals gesteld in het advies psychologische beroepenstructuur.

De eventuele invoering van een selectieve master en de aansluitende GZ-opleiding kan pas plaatsvinden indien wordt voldaan aan twee voorwaarden:

- 1) De structuur en inhoud van de opleiding richt zich op de ‘brede ggz’ binnen alle sectoren van de gezondheidszorg. Dat betekent dat naast de ggz-sector (waar nu met name het curriculum op afgestemd is), het curriculum en de structuur van de opleidingen ook dienen te zijn afgestemd op andere relevante sectoren, waar BIG-geregistreerde (op andere post-master opgeleide) psychologen (zullen gaan) werken. Alleen op deze manier leiden we beginnende professionals op die generieke competenties hebben ontwikkeld, die toepasbaar zijn in alle relevante sectoren.
- 2) Er is voldoende adequate opleidingscapaciteit in alle sectoren aanwezig. Onwenselijk vinden we de invoering van een selectieve master als deze alleen gericht is op de ggz en aanpalende sectoren. Naast dat er voldoende GZ-opleidingsplaatsen nodig zijn over de volle breedte van het (jeugd)veld, dient deze master ook op te leiden tot andere postmastertrajecten.

Voor het slagen van dit omvangrijke traject is het essentieel dat vanaf het begin alle relevante actoren (dus ook universiteiten, het ministerie van OCW, capaciteitsorgaan, stichting TOP opleidingsplaatsen, NZa en relevante koepels, branche- en beroepsverenigingen) in de volle breedte betrokken zijn. Alleen met voldoende draagvlak, gezamenlijke inspanning en aanpassing van relevante wet- en regelgeving is het mogelijk om dergelijke grote wijzigingen door te voeren. Wij benadrukken het belang van een goede infrastructuur en governance voor dit omvangrijke project.

Algemene reactie EVC-advies

Wij vinden dat het voorliggende advies onvoldoende antwoord biedt op het tekort aan GZ-psychologen. Ons inziens is het niet duidelijk of het voorgestelde EVC-traject en de directe aansluiting afdoende bijdrage gaan leveren aan de snelle(re) inzet van meer GZ-psychologen. Zo wordt de toename van het aantal werkzame GZ-professionals als gevolg van het EVC-programma overschat. De noodzaak voor een snelle invoering van een geslaagd EVC-programma volgt onder meer uit de uitbreiding de komende jaren van de behoefte aan post-master opgeleide psychologen op de domeinen buiten de ggz (jeugdzorg, ouderenzorg, revalidatie, gehandicaptenzorg) met de bijbehorende toegenomen behoefte aan kennis op het terrein van preventie, triage en consultatie. Een passende, evenredige verdeling van de EVC-plekken binnen eerdergenoemde sectoren is hiervoor evident.

Het APV-advies onderschrijven we voor zover het congruent is en leidt tot het gewenste eindplaatje beschreven in het advies psychologische beroepenstructuur, met de GZ-psycholoog-generalist als uitgangspunt voor de psychologische beroepsuitoefening in de (brede) gezondheidszorg in de toekomst. Wij zullen daarom blijven pleiten voor een passende uitbreiding van het aantal opleidingsplaatsen (en het continueren van het EVC-programma) totdat er zowel een nieuwe beroepenstructuur is als ook een evenwicht is ontstaan tussen de zorgvraag en het zorgaanbod door GZ-psychologen in alle sectoren.

Selectie en toetsing

Uiteraard zien wij het belang van eenduidige selectie en toetsing voor een eventuele selectieve master, maar wij roepen uitdrukkelijk op ook sociale competenties mee te nemen in de selectiecriteria. Bij psychologen gaat het niet alleen om de theoretische, maar ook om de praktische en emotionele vaardigheden. In de toekomst zal 'shared decision making' steeds gangbaarder worden, waardoor juist sociale competenties belangrijker zullen zijn. Zo zouden de cijfers voor de stages een rol kunnen spelen bij de selectie, zodat ook het werkveld wordt betrokken bij het oordeel over de competenties van de student.

Voorstellen wijziging EVC-advies

Het doel van een EVC-programma is dat masterpsychologen kunnen aantonen dat ze reeds over (deels) de competenties beschikken die passen bij een afgeronde GZ-opleiding en daarmee (gedeeltelijke) vrijstelling krijgen van de GZ-opleiding. Volgens ons voldoet een correct EVC-programma aan drie vereisten:

- 1) Competenties worden getoetst middels een assessment. De beoordeling in hoeverre een masterpsycholoog beschikt over de noodzakelijke competenties die horen bij de eindtermen van de GZ-opleiding, dient plaats te vinden in het assessment en op grond van alle instrumenten die daarbij behulpzaam kunnen zijn. Een eventuele limiet in tijd voor de aangeleverde stukken en de werkervaring dient men te onderbouwen.
- 2) Het EVC-programma dient door te lopen totdat er een passend aantal GZ-psychologen is. Zolang masterpsychologen (gedeeltelijk) voldoen aan de vereisten van de eindtermen van de GZ-opleiding zou dat tot een (gedeeltelijke) vrijstelling moeten leiden, gedurende de looptijd van het EVC-programma.
- 3) Het EVC-programma mag niet ten koste gaan van reguliere plekken, anders komen er niet méér GZ-psychologen beschikbaar voor de (gezondheids-)zorg en het jeugddomein.

Reactie op scenario 1 – Geen aanvullende vereisten

Wij ondersteunen het advies om de Kinder- en Jeugdpsychologen NIP¹ (K&J) vrijstelling te geven voor de GZ-opleiding. Gezien de gelijkwaardigheid van de eindtermen van de K&J opleiding aan die van de GZ-opleiding, zijn aanvullende vereisten daarvoor onwenselijk en onnodig. Wij verzoeken daarom om de tabel op pagina 13 van de hoofdnotitie in overeenstemming te brengen met figuur 1 op pagina 35 van het advies EVC.

Reactie op scenario 2 en 3 – Assessment zonder toegangseisen

Wij kunnen ons niet vinden in het advies om voorafgaand aan het assessment aanvullende eisen te stellen aan het indienen van de aanvraag voor scenario 2 en 3. Deze eisen belemmeren onder andere masterpsychologen die langer dan vijf jaar geleden dergelijke competenties hebben vergaard of die werkzaam zijn buiten de ggz, om in aanmerking te komen. De eis van registratie bij de VGCT of NVRG moet niet noodzakelijk zijn voor een beoordeling op competenties, net zomin als de eis van 200 uur geaccrediteerde cursussen van gespecialiseerde wetenschappelijke / psychotherapie-verenigingen. Beide kunnen uiteraard wel bijdragen aan de beoordeling van de competenties, maar de competenties moeten ook op andere wijze aantoonbaar zijn. Het vereiste onderscheid in type supervisie dient te vervallen, omdat dit in verschillende sectoren niet wordt gemaakt of diagnostiek tijdens de behandeling plaatsvindt. Buiten formele opleidingstrajecten is werkbegeleiding en supervisie in sommige sectoren niet geformaliseerd en het voorgestelde aantal uren veelal niet haalbaar. Wij pleiten ervoor bovengenoemde eisen te laten vervallen en anders in ieder geval zodanig bij te stellen dat deze geen onnodige drempels opwerpen voor masterpsychologen om aan het assessment deel te kunnen nemen, wanneer zij over de benodigde competenties beschikken.

Voor wat betreft het aanvullend cursorisch onderwijs roepen wij op om de noodzaak en invulling per indiener te bekijken. Dus niet een generieke cursus, maar verschillende modules die naar gelang noodzaak kunnen worden gegeven. Ten aanzien van de aan te leveren documenten pleiten wij ervoor om hierbij op te nemen dat indien de documenten kwalificeren naar huidige kwaliteitsnormen, dat daarmee is aangetoond dat de masterpsycholoog in kwestie over de getoetste competentie beschikt. De eis dat de documenten niet ouder dan vijf jaar mogen zijn, kan dan vervallen. Wij verzoeken deze wijzigingen door te voeren op pagina's 35-37 van de deelnotitie EVC.

Reactie specifiek onderdeel Visie en Infrastructuur

Wij zijn het eens met het streven de GZ-opleiding te verbreden. Aandacht voor de hele levensloop daarin achten wij essentieel. Dit sluit aan bij het advies beroepstructuur psychologische zorg en het vormen van het nieuwe basisberoep. Wij vinden het belangrijk dat er goed en met alle betrokken partijen wordt uitgewerkt op welke wijze de breedheid van de opleiding wordt ingevuld. Zo kan men bijvoorbeeld denken aan het creëren van bepaalde 'routes' om de breedheid van de opleiding te borgen. Ook kunnen hier voorwaarden aan worden gesteld, zoals verplichte stage bij een aantal kleinere sectoren of een verplicht keuzevak over kleinere sectoren. De in de notitie geschetste richting van het opleiden in samenwerkingsverband en met centraal werkgeverschap biedt mogelijkheden. Wellicht is het centrale, regionale werkgeverschap daarbij te organiseren vanuit een objectieve actor, zoals SBOH, waardoor individuele belangen minder op de voorgrond treden. Het is bij de uitwerking namelijk essentieel om gelijkwaardigheid tussen kleinere en grotere sectoren en aanbieders te creëren om alle sectoren goed te bedienen.

Reactie specifiek onderdeel Didactische Ontwikkeling & Instrumenten

Tot onze verbazing zijn de competentieprofielen van de GZ-, KP- en KNP-opleiding herschreven.

¹ Kinder- en Jeugdpsychologen NIP zijn ook vaak geregistreerd als K&J psychologen SKJ. Deze registraties zijn gelijk.

Competentieprofielen dienen te volgen uit de beroepsprofielen en de beschrijving van de deskundigheidsgebieden die door de beroepsverenigingen wordt opgesteld. Binnen het project Beroepenstructuur Psychologische Zorg wordt deze opdracht uitgevoerd door de beroepsverenigingen en het College Specialismen Gezondheidszorgpsycholoog en Psychotherapeut. Nu de beroepsverenigingen hierbij onvoldoende betrokken waren, zien we de herschreven competentieprofielen vooral als een vingeroefening.

Verder merken we op dat de adviezen zijn geschreven vanuit een behoefte aan overeenstemming en eenduidigheid binnen de opleiding, met een centrale plaats voor meetbaarheid en controle. Eenduidigheid en helderheid in rollen zijn een mooi streven. Echter de uitwerking hiervan in de notitie doet ons inziens de complexiteit van goed opleiden tekort. We missen een goede balans tussen controle en vertrouwen. Dat is niet passend bij het postmasterniveau en bovendien een overschatting van het corrigerende effect van deze vorm van controle. Daarom pleiten wij voor een kwaliteitssysteem dat de kaders helder beschrijft en de kwaliteit evalueert in PDCA-cycli. Dat systeem gaat uit van de professionaliteit van de opleiders en opleidelingen. Wetenschappelijke evidentie heeft hierin vanzelfsprekend een essentiële plaats maar moet ook ruimte zijn voor *practice based* en *expert consensus*. Kwalitatief onderzoek vormt een belangrijke bron met betrekking tot psychotherapie. Wij willen daarom waken voor een te strakke en eenzijdige lijn als het gaat om opleiden voor de toekomst en pleiten ervoor om ontwikkelingen en onderzoek in deze richting open te houden.

Supervisie

Ten aanzien van supervisie wordt gesteld dat deze ondergeschikt zou moeten zijn aan werkbegeleiding, zonder dat hierbij een inhoudelijke onderbouwing wordt gegeven. In onze visie zijn supervisors experts in hun vak en hebben zij een andere, nevenschikte rol, naast de werkbegeleider.

Leertherapie

De aanvullende competenties, waar leertherapie op gericht zou moeten zijn en die geformuleerd zijn in de achtergrondnotitie behoeven aanscherping. De didactische middelen voor het bereiken van deze competenties moeten, zoals voorgesteld, verder uitgewerkt. Specifiek benadrukt de NVP het belang van leertherapie als een middel voor de opleiding om zich, in een veilige omgeving waarin niet ge- en beoordeeld wordt, als therapeut te ontwikkelen. Voordat conclusies getrokken worden over de waarde van leertherapie dient ons inziens een inhoudelijk onderbouwde discussie te worden gevoerd met en tussen vooraanstaande vertegenwoordigers uit het brede psychotherapeutische veld, die zowel over wetenschappelijke als over inhoudelijke expertise beschikken. Wij bieden graag aan bij te dragen aan dit proces.

Goede aanzet, maar er moet nog veel werk verzet in volgende fase

Wij zijn verheugd dat er zoveel werk is verzet binnen het Programma. Zoals gezegd is dit echter het begin van een traject waarin nog veel moet uitgezocht en uitgewerkt. Het korte tijdsbestek waarin een omvangrijke hoeveelheid materiaal moest worden verwerkt, maakte het onmogelijk om alle betrokken partijen in diverse gremia gelijkwaardig vertegenwoordigd te hebben en te informeren. Mede hierdoor is de interne governance van de FGzPt onder druk komen te staan; beroepsverenigingen en het CSGP hebben hun bevoegdheden en taken niet altijd naar behoren kunnen uitvoeren. In de volgende fasen moet hier meer rekening mee worden gehouden. Ook dient er voldoende tijd te komen om in evenwichtiger samengestelde werkgroepen verder onderzoek te doen en de adviezen uit te werken. De beroepsverenigingen gaan ervan uit hierbij intensief te

worden betrokken. Tegen deze achtergrond dienen daarom alle opties nog te worden opengehouden en vormen de adviezen die er nu liggen ons inziens een eerste aanzet.

Wij willen de opleidingsraad verzoeken op de kortst mogelijke termijn met ons in gesprek te gaan over de volgende fase en de verantwoordelijkheid van de beroepsverenigingen daarin. Voor de vervolgstappen is het namelijk essentieel dat we een groot draagvlak creëren, onder meer door brede en gelijkwaardige representaties in de te vormen commissies. Daarnaast moeten we voldoende tijd nemen om de vraagstukken die nu in de volgende fase zijn belegd, te beantwoorden. Alleen met voldoende tijd, onderbouwing en draagvlak kunnen de oplossingen voor deze vraagstukken op de steun rekenen die noodzakelijk is om eventuele grote wijzigingen door te voeren. Daarbij pleiten we ervoor om in de volgende fase expliciet de verbinding te leggen met de nieuwe beroepsstructuur.

Wij denken graag mee hoe de vervolgstappen kunnen worden ingericht, wie hiervoor aan de lat staat en welke organisatie voldoende basis heeft om voorstellen te doen landen in het veld. Wij vragen ons hierbij af of de opleidingsraad van de FGzPT voldoende capaciteit en de juiste positionering heeft om dit allemaal te kunnen ondersteunen. Daarom achten wij het van groot belang dat op korte termijn helderheid komt over de uitwerking en governance van de volgende fase, waarin de beroepsverenigingen graag weer hun constructieve positie innemen.

De beroepsverenigingen gaan er daarom van uit nauw te worden betrokken bij de verdere uitwerking van de volgende fase van het programma APV, waarbij zij specifiek doelen op het EVC-traject en de andere in deze brief genoemde onderwerpen. Wij zijn uiteraard bereid onze bestuurlijke kracht en infrastructuur aan te bieden voor de verdere uitwerking van de adviezen.

Met vriendelijke groet,

Drs. H.H.W. de Veen
Voorzitter NIP

Prof. dr. R.W.H.M. Ponds
Voorzitter NVGzP

Dr. K. Hauber
Voorzitter NVP